

گزینه ۱

۱

$$\vec{v}_{av} = \frac{(x_B - x_A)\vec{i} + (y_B - y_A)\vec{j}}{\Delta t} = \frac{(0 - 18)\vec{i} + (-20 - 4)\vec{j}}{4} = -4.5\vec{i} - 6\vec{j}$$

$$|\vec{v}_{av}| = \sqrt{4.5^2 + 6^2} = 7.5 \text{ m/s}$$

(توجه کنید که اعداد ۴/۵ و ۶ و ۷/۵ اعداد فیثاغورثی هستند)

گزینه ۳

۲

تبدیل واحدها را انجام نمی‌دهیم چون نهایتاً ساده می‌شوند.

$$\Delta x = v_x \times t = 10 \text{ m/s} \times 3 \text{ min} = 30 \text{ m/s} \times \text{min}$$

$$\Delta y = v_y \times t = 8 \text{ m/s} \times 6 \text{ min} = 48 \text{ m/s} \times \text{min}$$

$$|\Delta \vec{r}| = \sqrt{30^2 + 48^2} = 60 \text{ m/s} \times \text{min}$$

$$|\vec{v}_{av}| = \frac{|\Delta \vec{r}|}{\Delta t} = \frac{60 \text{ m/s} \times \text{min}}{(3 + 6) \text{ min}} = 6.67 \text{ m/s}$$

گزینه ۲

۳

باتوجه به شیب نمودار مکان- زمان، می‌توان متوجه شد که در لحظه t_1 سرعت متحرک (v_1) مثبت است و در لحظه t_2 این سرعت منفی است.

$$a_{av} = \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{v_2 - v_1}{t_2 - t_1} \Rightarrow a_{av} = \frac{v_2 - v_1}{t_2 - t_1}$$

باتوجه به این که $v_1 > 0$ و $v_2 < 0$ است می‌توان نتیجه گرفت که $a_{av} < 0$ است.

گزینه ۲

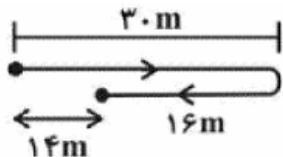
۴

در حرکت گُندشونده، بردار شتاب متوسط و بردار جابه‌جایی در خلاف جهت هم هستند؛ بنابراین گزینه "۲" نادرست است. بقیه گزینه‌ها، عبارت‌های درستی را بیان می‌کنند.

گزینه ۱

۵

شناگر در مسیر رفت به مدت $t_1 = \frac{\Delta x}{v_1} = \frac{30}{5} = 6 \text{ s}$ طول استخر را می‌پیماید. بنابراین از کل زمان ۱۰ ثانیه فقط به اندازه $4 = 10 - 6 = 4 \text{ s}$ باقی می‌ماند. این شناگر در مدت ۴ ثانیه به اندازه $x_2 = v_2 t_2 = 4(4) = 16 \text{ m}$ یعنی 16 m را برمی‌گردد. بنابراین اندازه کل جابه‌جایی او در مدت ۱۰ ثانیه برابر با $14 = 30 - 16 = 14 \text{ m}$ است. با استفاده از تعریف سرعت متوسط، داریم:

$$v_{av} = \frac{\text{اندازه جابه‌جایی}}{\text{زمان}} = \frac{14}{10} = 1.4 \text{ m/s}$$

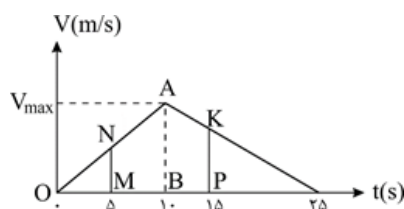
با استفاده از تعریف سرعت متوسط، ابتدا لحظه t_3 و سپس سرعت متوسط بین دو لحظه t_1 و t_3 را تعیین می کنیم. داریم:

$$v_{av(t_3-t_1)} = \frac{x_3 - x_1}{t_3 - t_1} \Rightarrow 7 = \frac{5 - (-5)}{t_3 - 5} \Rightarrow t_3 = 7/5 s$$

$$v_{av(t_3-t_1)} = \frac{x_3 - x_1}{t_3 - t_1} = \frac{5 - 10}{7/5 - 5} \Rightarrow v_{av(t_3-t_1)} = -1 m/s$$

$$t_{\text{وقت}} = \frac{\Delta x}{v} = \frac{AB}{120}$$

$$v_{av} = \frac{\Delta x}{\Delta t} = \frac{AB - \frac{1}{6}AB}{\frac{AB}{120} - \frac{1}{90}AB} = \frac{\frac{5}{6}AB}{\frac{4AB}{360}} = \frac{360 \times 5}{16} = \frac{45 \times 3}{2} = 67.5 km/h$$

$$v_{av} = \frac{\Delta x_1 + \Delta x_2 + \Delta x_3}{\Delta t_1 + \Delta t_2 + \Delta t_3} \Rightarrow 10 = \frac{200 + 10 \times 5 + \Delta x_3}{\frac{200}{10} + 10 + \frac{\Delta x_3}{20}} \Rightarrow 300 + \frac{1}{2} \Delta x_3 = 250 + \Delta x_3 \Rightarrow 50/5 \Delta x_3 = 50$$

$$\Rightarrow \Delta x_3 = 100m$$

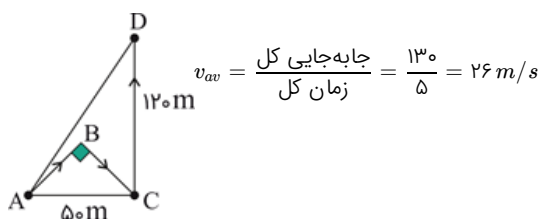
$$\Delta x_{\text{ج}} = \Delta x_1 + \Delta x_2 + \Delta x_3 = 200 + 50 + 100 = 350m$$

در هر حالت جابه‌جایی کل متحرک باهم برابر است، پس طبق رابطه $\frac{\Delta x}{\Delta t}$ ، سرعت متوسط با مدت‌زمان نسبت عکس دارد.

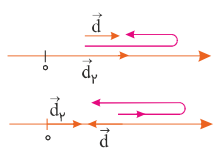
$$\frac{v_{av_2}}{v_{av_1}} = \frac{\Delta t_1}{\Delta t_2} = \frac{1 + \frac{v_0}{f_0}}{1 + \frac{10}{f_0} + \frac{v_0}{f_0}}$$

$$\Rightarrow \frac{v_{av_2}}{v_{av_1}} = \frac{1 + \frac{1}{2}}{1 + \frac{1}{2} + \frac{1}{2}} = \frac{\frac{3}{2}}{\frac{2+1+1}{2}} = \frac{\frac{3}{2}}{\frac{4}{2}} = \frac{18}{20} = \frac{9}{10}$$

$$\overline{AC} = \sqrt{(\overline{AB})^2 + (\overline{BC})^2} = 50 \text{ m} \rightarrow d_{AD} = \sqrt{50^2 + 120^2} = 130 \text{ m}$$

گزینه "۱" درست، چون اندازه بردار جابه‌جایی کمتر از مسافت طی‌شده توسط متحرک است، پس جهت حرکت متحرک حداقل یک‌بار تغییر کرده است.
گزینه "۲" نادرست، دو حالت زیر را در نظر بگیرید.

گزینه "۳" نادرست، طبق تعریف تندى متوسط و سرعت متوسط، تندى متوسط طى اين بازه زمانى بيشتر از اندازه سرعت متوسط است.
گزینه "۴": الزامی به منفی بودن جهت بردار جابه‌جایی طى این حرکت نیست.

بر اساس تعریف سرعت متوسط داریم:

$$d \sin \alpha = \frac{d}{r} \Rightarrow d = 2r \sin \alpha$$

$$d = v_{av} t \Rightarrow 2r \sin \alpha = 1/5 \times 2 \Rightarrow r \sin 60^\circ = 1/5 \Rightarrow r = \frac{2}{\sqrt{3}} = \sqrt{3} \text{ m}$$

حال بر اساس تعریف تندى متوسط، چون گلوله آونگ $\frac{1}{3}$ محیط دایره را طی می‌کند، می‌توان نوشت:

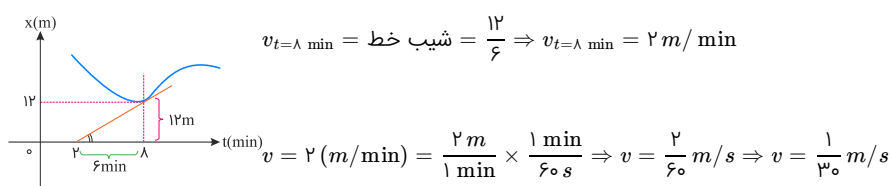
$$\ell = \frac{2\pi r}{3}$$

$$s_{av} = \frac{\ell}{t} = \frac{\frac{2\pi r}{3}}{2} = \frac{\pi \sqrt{3}}{3} \Rightarrow s_{av} = \left(\frac{\sqrt{3}}{3} \pi\right) \text{ m/s}$$

برای تعیین تندى متوسط در این مدت، باید مسافت پیموده شده را بیابیم؛ بنابراین داریم (در این مدت متحرک ابتدا 60 m را در جهت محور x و سپس 60 m را در خلاف جهت محور x حرکت کرده است):

$$s_{av} = \frac{\ell}{\Delta t} = \frac{\ell = 60 + |-60| = 120 \text{ m}}{\Delta t = 20 \text{ s}} \rightarrow s_{av} = \frac{120}{20} \Rightarrow s_{av} = 6 \text{ m/s}$$

قبل از هر چیز می‌دانیم که شیب خط مماس بر نمودار $x - t$ در هر لحظه برابر با سرعت متحرک در آن لحظه است؛ بنابراین شیب خط مماس بر منحنی را می‌پاییم. برای پیدا کردن شیب خط با تشکیل یک مثلث قائم‌الزاویه توسط خط مماس بر منحنی داریم:

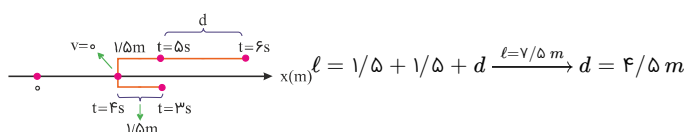

ولی سؤال یکای v را بر حسب m/s می‌خواهد، پس داریم:

در ابتدا مسافت طی شده توسط متحرک در ۳ ثانیه دوم را می‌یابیم (بین دو لحظه $t = 3\text{ s}$ و $t = 6\text{ s}$). با معلوم بودن s_{av} داریم:

$$s_{av} = \frac{\ell}{\Delta t} \xrightarrow[\Delta t = \frac{v}{s}]{s_{av} = v/\omega \text{ m/s}} v/\omega = \frac{\ell}{\frac{v}{s}} \Rightarrow \ell = v/\omega m$$

از طرفی باتوجه به مسیر حرکت و نیز نمودار $x - t$ که یک سهمی است، مسیر حرکت متحرک به صورت زیر است:

و برای تعیین سرعت متوسط داریم:

$$v_{av} = \frac{d}{\Delta t} = \frac{r/\omega}{\mu} \Rightarrow v_{av} = 1/\omega \text{ m/s}$$

- * اگرگاه یک کمیت ثابت باشد، مقادیر متوسط و لحظه‌ای آن برابر هستند (گزینه ۳ درست است).
- * در حرکت شتاب‌دار، سرعت ثابت نیست، پس سرعت متوسط و لحظه‌ای برابر نیستند (گزینه ۲ نادرست است).
- * در پرتاب مایل، بردار شتاب ثابت است و مسیر حرکت مستقیم نیست (گزینه ۱ نادرست است).
- * وقتی شتاب ثابت است، تغییر سرعت فقط در بازه‌های زمانی هم‌اندازه برابر است (گزینه ۴ نادرست است).

گزینه ۱: $\vec{a}_{av} = \frac{\Delta \vec{v}}{\Delta t}$ چون Δt یک عدد همیشه مثبت است، دو بردار \vec{a}_{av} و $\vec{\Delta v}$ در یک جهت هستند.

گزینه ۲: جسم در جهت شتاب راه می‌افتد، ولی همواره در جهت بردار سرعت حرکت می‌کند که ممکن است با بردار شتاب، هر زاویه‌ای داشته باشد.

گزینه ۳: فقط در توابع چندجمله‌ای درست است، ولی در توابعی مانند $x = cost + 1$ عدد ثابت یک است، ولی مکان اولیه ۲ است! بنابراین همواره درست نیست.

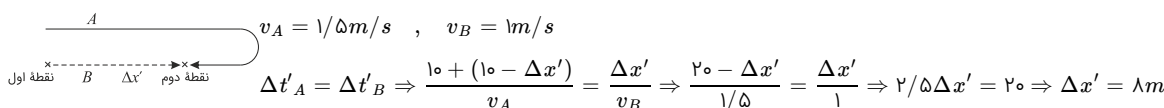
گزینه ۴: در صورتی درست است که جسم در ضمن تغییر جهت ندهد.

ابتدا تعیین کنیم که اولین نقطه برخورد کجا است.

$$\Delta t_A = \Delta t_B \Rightarrow \frac{\gamma + \Delta x}{v_A} = \frac{\Delta x}{v_B} \Rightarrow \frac{\gamma + \Delta x}{1/\omega} = \frac{\Delta x}{1} \Rightarrow \omega \Delta x = \gamma \Rightarrow \Delta x = \gamma m$$

پس تا انتهای مسیر $10m$ باقی می ماند.

در زمانی که دوندۀ B از اولین برخورد تا دومین نقطۀ برخورد را طی می‌کند، دوندۀ A تا انتهای مسیر رفته و برمی‌گردد.

باتوجه به اینکه دو متحرک دارای حرکت با سرعت ثابت در مسیری مستقیم هستند، برای به دست آوردن مجموع جابه‌جایی آن‌ها داریم:

$$\begin{cases} |\Delta x_1| = v_1 t \\ |\Delta x_2| = v_2 t \end{cases} \xrightarrow{\Delta x = |\Delta x_1| + |\Delta x_2|} \Delta x = (v_1 + v_2)t$$

برای آنکه فاصله آن‌ها از ۵۰ متری برای بار اول به ۱۰ متر برسد باید مجموع اندازه جابه‌جایی آن‌ها ۴۰ متر باشد پس داریم:

$$\Delta x = (v_1 + v_2)t \xrightarrow[v_1=v, v_2=3v, t=5s]{\Delta x=40m} 40 = (v + 3v) \times 5 \Rightarrow v = 2 m/s$$

اگر قرار باشد مجدداً فاصله آن‌ها از یکدیگر ۱۰ متر باشد ابتدا باید دو متحرک به هم برسند و از هم عبور کرده و سپس ۱۰ متر دور شوند بنابراین مجموع فاصله طی‌شده توسط آن‌ها از ابتدای حرکت برابر با ۶۰ متر است.

$$\Delta x' = (v + 3v)t' \Rightarrow 60 = (2 + 6)t' \Rightarrow t' = 7/5 s$$

اگر زمان شروع حرکت تا لحظه‌ای که دو متحرک به هم می‌رسند را t بنامیم، داریم:

$$\begin{cases} \overline{AM} = v_1 t \\ \overline{BM} = v_2 t \end{cases}$$

متحرک اول در مدت $6 s$ از نقطه M به نقطه B می‌رود، یعنی:

$$\overline{MB} = v_1 t' = 8 \times 6 = 48 m$$

و طبق داده‌های سؤال $\overline{AM} + \overline{MB} = 144 m$ است، پس:

$$\overline{AM} + 48 = 144 \Rightarrow \overline{AM} = 96 m$$

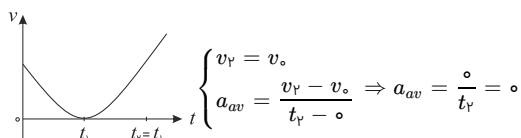
$$\overline{AM} = v_1 t \Rightarrow 96 = 8t \Rightarrow t = 12 s$$

$$\overline{BM} = v_2 t \Rightarrow 48 = v_2 \times 12 \Rightarrow v_2 = 4 m/s$$

معادله حرکت یکنواخت در مسیری مستقیم را برای متحرک دوم در قسمت دوم می‌نویسیم:

$$\overline{MA} = v_2 t'' \Rightarrow 96 = 4t'' \Rightarrow t'' = 24 s$$

نمودار سهمی است، پس تقارن دارد و به همین دلیل، سرعت در لحظه صفر برابر با سرعت در لحظه t_2 است؛ بنابراین اگر این دو سرعت را به ترتیب v_2 و v_0 بنامیم:

پس شتاب متوسط در این فاصله زمانی برابر صفر است.

$$x_A = x_B$$

$$\Rightarrow -20t + 600 = +10t$$

$$\Rightarrow 30t = 600 \Rightarrow t = 20 s$$

می‌توانیم معادلهٔ حرکت هر یک را بنویسیم:

$$\begin{cases} x_1 = 10t \\ x_2 = 30t + 50 \end{cases} \Rightarrow x_2 - x_1 = 200 \Rightarrow 30t + 50 - 10t = 200 \Rightarrow 20t = 150 \Rightarrow t = 15s$$

حالت دیگر این است که جسم با سرعت $10m/s$ جلوتر قرار داشته باشد. در این صورت، ابتدا فاصلهٔ دو جسم کم شده تا جسم با سرعت $30m/s$ به جسم دیگر برسد و سپس از آن دور شود:

$$\begin{cases} x_1 = 10t + 50 \\ x_2 = 30t \end{cases} \Rightarrow x_2 - x_1 = 200 \Rightarrow 30t - (10t + 50) = 200 \Rightarrow 20t = 250 \Rightarrow t = 12.5s$$

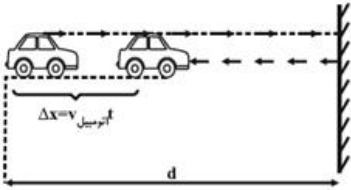
$$v = v_{av} = \frac{\Delta x}{\Delta t} \Rightarrow \frac{x_1 - 15}{6 - 2} = \frac{31 - 15}{10 - 2} = \frac{55 - 15}{t_2 - 2} \Rightarrow \frac{x_1 - 15}{4} = \frac{40}{t_2 - 2} \Rightarrow \begin{cases} x_1 - 15 = 4 \Rightarrow x_1 = 19m \\ t_2 - 2 = 20 \Rightarrow t_2 = 22s \end{cases}$$

چون فاصلهٔ دو شهر ۱ کیلومتر و نقطهٔ شروع حرکت متحرک B برابر با $600m$ است، بنابراین نقطهٔ شروع حرکت متحرک A برابر با $-400m$ است. $(x_0)_A = -400m$

در لحظهٔ t هر دو متحرک در مبدأ محور x به هم می‌رسند، بنابراین:

$$\Delta x_A = v_A t \Rightarrow 400 = 20t \Rightarrow t = 20s$$

دقت کنید که از لحظهٔ شلیک تیر تا لحظهٔ رسیدن برگشت صدای شلیک به اتومبیل، متحرک به اندازهٔ t اتومبیل $\Delta x = v$ حرکت کرده است.

$$2d - v \text{ اتومبیل } t = v \text{ صوت } t \Rightarrow 2d - 30t = 340t \xrightarrow{t=4s} 2d = 370 \times 4 \Rightarrow d = 740m$$

در ابتدا مدت‌زمانی که طول می‌کشد تا مسافر به ابتدای قطار برسد را محاسبه می‌کنیم:

$$x_{\text{قطار}} = v_{\text{مسافر}} t \Rightarrow t = \frac{200}{4} = 50s$$

در این $50s$ قطار نیز نسبت به ناظر ساکن جابه‌جا شده است. درنتیجه:

$$x_{\text{قطار}} = v_{\text{قطار}} \times t = 10 \times 50 = 500m$$

پس مقدار جابه‌جایی مسافر نسبت به ناظر ساکن برابر است با:

$$x_{\text{کل}} = x_{\text{مسافر}} + x_{\text{قطار}} = 200 + 500 = 700m$$

باتوجه به اینکه شیب نمودار مکان- زمان برابر با سرعت است، معادلهٔ حرکت دو متحرک را به دست می‌آوریم:

$$v_A = \frac{\omega - \psi}{\psi - \phi} = \frac{1}{\psi} m/s \xrightarrow[x_{\phi A} = \psi m]{x_A = v_A t + x_{\phi A}} x_A = t + \psi$$

$$v_B = \frac{\psi - \phi}{\psi - \phi} = \frac{\psi}{\psi} m/s \xrightarrow[x_{\phi B} = \phi]{x_B = v_B t + x_{\phi B}} x_B = \frac{\psi}{\psi} t$$

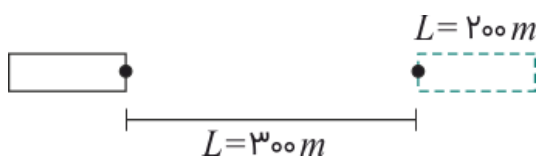
بردار مکان دو متحرک به صورت $\vec{d}_B = x_B \vec{i}$ و $\vec{d}_A = x_A \vec{i}$ است؛ بنابراین داریم:

$$\vec{d}_B - \vec{d}_A = x_B \vec{i} - x_A \vec{i} = (x_B - x_A) \vec{i}$$

$$\xrightarrow{x_A = t + \psi, x_B = \frac{\psi}{\psi} t} \vec{d}_B - \vec{d}_A = \left(\frac{t}{\psi} - \psi\right) \vec{i}$$

$$\xrightarrow{t = \phi s} \vec{d}_B - \vec{d}_A = -\frac{\vec{i}}{\psi}$$

با توجه به شکل زیر، زمان t_1 را که در آن قطار به طور کامل از روی پل می‌گذرد، به دست می‌آوریم.

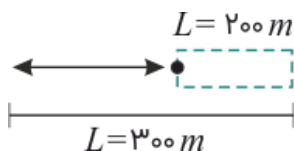

$$v = v_{av} = \frac{44 \text{ km}}{h} = \frac{1}{10} m/s$$

$$v = v_{av} = \frac{\Delta x}{\Delta t} \Rightarrow \Delta t = \frac{\Delta x}{v}$$

$$t_1 = \frac{L + l}{v} = \frac{300 + 100}{\frac{1}{10}} = \frac{400}{\frac{1}{10}} = 4000 s$$

مدت زمانی که قطار به طور کامل روی پل بوده است، با توجه به شکل زیر تعیین می‌شود.

$$t_2 = \frac{L - l}{v} = \frac{300 - 100}{\frac{1}{10}} = \frac{200}{\frac{1}{10}} = 2000 s$$

بنابراین نسبت زمان‌ها به صورت زیر است:

$$\frac{t_1}{t_2} = \frac{4000}{2000} = 2$$

حرکت کندشونده است

نمودار مکان - زمان سهمی است، پس شتاب حرکت ثابت است و معادله مکان - زمان $x = \frac{1}{2}at^2 + v_0 t + x_0$ و معادله سرعت - زمان $v = at + v_0$ است.

$$(t = 0 : x = 25m) \Rightarrow x_0 = 25m$$

$$(t = 25s : x = 0) \Rightarrow \frac{1}{2}a \times 25^2 + 25v_0 + 25 \times 0 = 0 \Rightarrow \frac{25}{2}a + v_0 = -10$$

$$(t = 20s : x = 25m) \xrightarrow[\text{از رأس آن می گذرد}]{\text{محور تقارن سهمی}} \text{رأس سهمی است} \Rightarrow v(10) = 0 \Rightarrow 10a + v_0 = 0$$

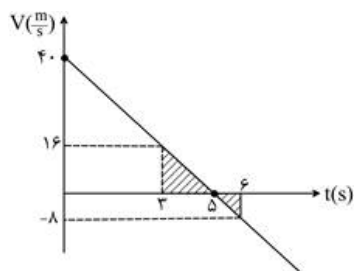
$$\Rightarrow \frac{5}{2}a = -10 \Rightarrow a = -4 \text{ m/s}^2 \Rightarrow v_0 = +40 \text{ m/s}$$

$$v^2 - v_0^2 = 2a\Delta x \Rightarrow 0 - 40^2 = 2 \times (-4) \times (x - 25) \Rightarrow x - 25 = \frac{40 \times 40}{2 \times 4} = 200 \Rightarrow x = 45m$$

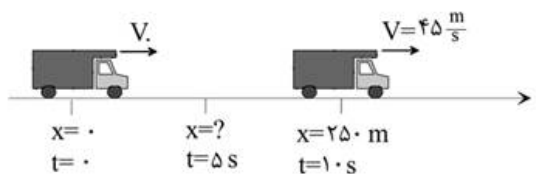
$$\begin{cases} x = -4t^2 + 40t + 25 \\ x = \frac{1}{2}at^2 + v_0 t + x_0 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} a = -8 \text{ m/s}^2 & (1) \\ v_0 = +40 \text{ m/s}^2 & (2) \end{cases}$$

$$v = at + v_0 \xrightarrow{(1), (2)} v = -8t + 40$$

$$\xrightarrow{v=0} -8t + 40 = 0 \Rightarrow t = 5s$$

در $t = 5s$ جهت حرکت عوض می شود، پس مسافت طی شده با اندازه جابه جایی مساوی نیست.

$$d = \frac{16 + 0}{2} \times 2 + \frac{0 + 8}{2} \times 1 = 20m$$

$$\Delta x = \Delta x_1 + \Delta x_2$$

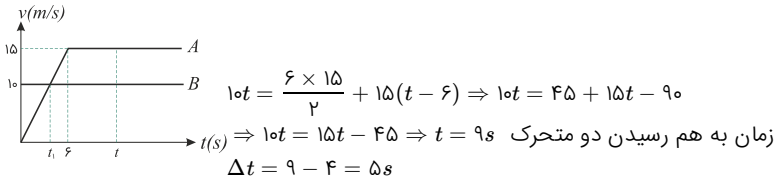
$$\Delta x_1 = v_1 \Delta t_1 = 45 \times 0.5 = 22.5m$$

$$v_2 - v_1 = a \Delta x_2 \Rightarrow 0 - 45 = 2 \times (-15) \times \Delta x_2 \Rightarrow \Delta x_2 = \frac{45 \times 45}{2 \times 15} = 67.5m$$

$$\Delta x = 67.5 + 22.5 = 90m$$

$$\frac{t_1}{6} = \frac{10}{15} \Rightarrow t_1 = 4s$$

t_1 زمانی است که سرعت‌های آن‌ها برابر می‌شود که باتوجه به تشابه مثلث‌ها می‌توان گفت: $x_A = x_B$ و چون از یک محل، شروع به حرکت کرده‌اند می‌توان گفت $\Delta x_A = \Delta x_B$ یعنی زمانی که مساحت زیر نمودار $v-t$ آن‌ها برابر شود.

$$\Delta x = \frac{v_1 + v_2}{2} \cdot \Delta t, \quad v = at + v_0$$

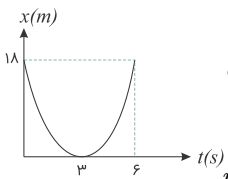
$$\frac{v(1) + v(3)}{2} \times 2 = 42 - 14 \Rightarrow (a + v_0) + (3a + v_0) = 28 \Rightarrow 4a + 2v_0 = 28$$

$$\frac{v(1) + v(6)}{2} \times 5 = 99 - 14 \Rightarrow (a + v_0) + (6a + v_0) = 34 \Rightarrow 7a + 2v_0 = 34$$

$$\begin{cases} 4a + 2v_0 = 28 \\ 7a + 2v_0 = 34 \end{cases} \Rightarrow 3a = 6 \Rightarrow a = 2m/s^2$$

با توجه به تقارن نمودار، متحرک در لحظه $6s$ دوباره به مکان $18m$ می‌رسد. می‌توان بین لحظه 3 و 6 معادله جابه‌جایی نوشت:

$$\Delta x = \frac{1}{2}at^2 + v_0t \Rightarrow 18 = \frac{1}{2}a \times 3^2 \Rightarrow a = 4m/s^2$$

در لحظه $t = 3s$ سرعت متحرک صفر است.

$$v = at + v_0 \Rightarrow 0 = a \times 3 + v_0 \Rightarrow v_0 = -3a = -12m/s$$

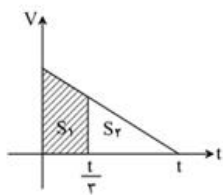
مکان اولیه هم $x_0 = 18m$ است:

$$x = \frac{1}{2} \times 4 \times t^2 - 12 \times t + 18 = 2t^2 - 12t + 18$$

$$\Delta x = \frac{1}{2}at^2 + v_0t \Rightarrow 500 = \frac{1}{2} \times 2 \times 20^2 + 20v_A \Rightarrow 500 = 400 + 20v_A \Rightarrow v_A = 5m/s$$

$$v = at + v_0 \Rightarrow v_B = 20 \times 2 + 5 = 45m/s$$

مساحت محصور به نمودار سرعت- زمان برابر جابه‌جایی متحرک است، پس مساحت کل مثلث d است و S_1 مسافت طی شده در $\frac{t}{3}$ اول است.

با توجه به تشابه مثلث‌ها:

$$\frac{S_2}{S} = \left(\frac{2}{3}\right)^2 = \frac{4}{9}$$

$$d_1 = \frac{5}{9}d \text{ است، پس: } \frac{S_1}{S} = \frac{5}{9} \text{ یعنی}$$

راه حل دیگر:

$$v = at + v_0 \Rightarrow at + v_0 = 0 \Rightarrow at = -v_0$$

$$\begin{cases} t: d = \frac{1}{2}at^2 + v_0t = \frac{1}{2}at \cdot t = -\frac{1}{2}at^2 \\ \frac{t}{3}: d_1 = \frac{1}{2}at^2 \cdot \frac{1}{9} + v_0 \cdot \frac{t}{3} = \frac{1}{2}at^2 \cdot \frac{1}{9} - at \cdot \frac{t}{3} = -\frac{5}{18}at^2 \end{cases} \Rightarrow \frac{d_1}{d} = \frac{-\frac{5}{18}at^2}{-\frac{1}{2}at^2} = \frac{5}{9}$$

چون نمودار مکان- زمان سهمی‌شکل است، شتاب حرکت ثابت است (چرا؟). سهمی یعنی مکان تابعی از توان دوم زمان است و در این صورت شتاب نسبت به زمان ثابت خواهد بود:

$$a = \text{ثابت}$$

باتوجه به شکل متقارن سهمی، رأس سهمی در $t = 5s$ و $x = 75m$ است. یعنی در $t = 5s$ سرعت صفر می‌شود و جهت حرکت تغییر می‌کند.

$$v = at + v_0 \Rightarrow 0 = 5a + v_0 \Rightarrow v_0 = -5a$$

$$x = \frac{1}{2}at^2 + v_0t + x_0 \xrightarrow{x_0=0} 75 = \frac{1}{2} \times a \times 25 + 5v_0 \Rightarrow 15 = \frac{5a}{2} + v_0$$

$$\Rightarrow 15 = \frac{5a}{2} - 5a = -\frac{5}{2}a \Rightarrow a = -6m/s^2 \Rightarrow v_0 = +30m/s$$

$$v_{av} = \frac{v_1 + v_2}{2} = \frac{v(0) + v(15)}{2} = \frac{30 + (30 - 15 \times 6)}{2} = -15m/s \Rightarrow |v_{av}| = 15m/s$$

(بازنویسی توسط دپارتمان فیزیک لرنیتو)

شیب خط مماس بر هر نقطه از نمودار سرعت- زمان می‌شود شتاب متحرک در آن نقطه؛ با توجه به اینکه نمودار خطی است لذا شیب آن ثابت و در نتیجه این حرکت دارای شتاب ثابت است.

$$a = \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{0 - (-20)}{5 - 0} = 4m/s^2$$

اکنون با توجه به نمودار و نیز داشتن شتاب، معادله مکان را برای متحرک می‌نویسیم و در $x = -28$ مقادیر t را پیدا می‌کنیم.

$$x = \frac{1}{2}at^2 + v_0t + x_0 \xrightarrow[t=-28]{t=1s} 2 = \frac{1}{2} \times 4 \times 1 + (-20) \times 1 + x_0 \Rightarrow x_0 = 20m$$

$$\Rightarrow x = 2t^2 - 20t + 20 \Rightarrow -28 = 2t^2 - 20t + 20 \Rightarrow 2t^2 - 20t + 48 = 0$$

$$\Rightarrow t^2 - 10t + 24 = 0 \Rightarrow (t - 6)(t - 4) = 0 \Rightarrow t = 6s, 4s$$

$$a = a_{av} = \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{۴\omega - \omega}{۱\circ} = ۳ m/s^۲$$

چهار ثانیه دوم یعنی $t = ۴ s$ تا $t = \lambda s$.

$$v = at + v_o \Rightarrow \begin{cases} v(۴) = ۴ \times ۴ + \omega = ۲۱ m/s \\ v(\lambda) = ۴ \times \lambda + \omega = ۳۷ m/s \end{cases}$$

$$\Delta x = \frac{v_1 + v_۲}{۲} \cdot \Delta t = \frac{۲۱ + ۳۷}{۲} \times ۴ = \frac{\omega \lambda}{۲} \times ۴ = ۱۱۶ m$$

$$\left. \begin{aligned} x &= \frac{1}{۲}at^۲ + v_o t + x_o \\ x_o &= ۱\circ m, \quad x(\lambda) = ۲۹\circ m, \quad x(۱۴) = ۷۱\circ m \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left. \begin{aligned} \frac{1}{۲}a \times \lambda \times \lambda + \lambda v_o &= ۲\lambda\circ \Rightarrow ۴a + v_o = ۳\omega \\ \frac{1}{۲}a \times ۱۴ \times ۱۴ + ۱۴v_o &= ۷\circ\circ \Rightarrow ۷a + v_o = \omega\circ \end{aligned} \right\} \Rightarrow ۳a = \omega\circ - ۳\omega \Rightarrow a = \omega m/s^۲$$

$$A: \text{حرکت با شتاب ثابت} \Rightarrow a_A = \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{۱۲}{۳} = ۴ m/s^۲; \quad v_{oA} = -\lambda m/s$$

$$x_A = \frac{1}{۲}at^۲ + v_o t + x_o = ۲t^۲ - \lambda t + x_o = ۲t^۲ - \lambda t - \omega$$

$$B: \text{حرکت یکنواخت} \Rightarrow v = ۴ m/s$$

$$x_B = vt + x_o = ۴t - \omega$$

$$\text{فاصله دو متحرک: } |x_A - x_B| = ۳۲ \Rightarrow |۲t^۲ - \lambda t - ۴t| = ۳۲ \Rightarrow |۲t^۲ - ۱۲t| = ۳۲$$

$$\Rightarrow ۲t^۲ - ۱۲t = \pm ۳۲ \Rightarrow t^۲ - ۶t \pm ۱۶ = 0 \Rightarrow \begin{cases} (t - ۳)^۲ = ۲\omega \Rightarrow t - ۳ = \pm \omega \Rightarrow t = \lambda s \\ (t - ۳)^۲ = -۷ \quad \text{غقق} \end{cases}$$

این یک حرکت با شتاب ثابت است.

$$x = \frac{1}{۲}at^۲ + v_o t + x_o, \quad v = at + v_o, \quad \Delta x = \frac{v_1 + v_۲}{۲} \cdot \Delta t$$

$$v(۴) = 0 \Rightarrow \begin{cases} \omega\circ - ۱\lambda = \frac{0 + v_o}{۲} \times ۴ \Rightarrow v_o = ۱۶ m/s \\ 0 = a \times ۴ + ۱۶ \Rightarrow a = -۴ m/s^۲ \end{cases}$$

$$x = 0 \Rightarrow -۲t^۲ + ۱۶t + ۱\lambda = 0 \Rightarrow (t + ۱)(t - ۹) = 0 \Rightarrow t = -۱, ۹ \Rightarrow t = ۹ s$$

جهت حرکت در $t = ۴ s$ عوض می‌شود، پس عبور از مبدأ، ω ثانیه بعد از تغییر جهت حرکت است.

حرکت در $۱\circ$ ثانیه نخست دارای شتاب ثابت است و از $t = ۱\circ s$ به بعد سرعت متحرک ثابت است.

$$a = \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{۱\omega - (-۱\circ)}{۱\circ} = \frac{\omega}{۲} m/s^۲$$

$$v_o = -۱\circ m/s, \quad x_o = +۱\omega m$$

$$x = \frac{1}{۲}at^۲ + v_o t + x_o \Rightarrow 0 = \frac{\omega}{۲}t^۲ - ۱\circ t + ۱\omega \Rightarrow t = \frac{\omega \pm \sqrt{\omega^۲ - ۱\omega \times \frac{\omega}{۲}}}{\frac{\omega}{۲}}$$

$$t = \frac{\omega \pm \sqrt{\frac{\omega^۲}{۲}}}{\frac{\omega}{۲}} = \frac{\omega \pm \frac{\omega}{۲}}{\frac{\omega}{۲}} = ۴ \pm ۲ = \begin{cases} ۲ s \\ ۶ s \end{cases}$$

از $t = ۶ s$ به بعد همواره علامت سرعت (v) مثبت است؛ یعنی جهت حرکت دیگر تغییر نمی‌کند و متحرک به $x = 0$ بازخواهد گشت.

جابه‌جایی و سرعت را پس از ۲۰ ثانیه حساب می‌کنیم.

$$\Delta x_1 = \frac{1}{\gamma} a_1 t_1^2 = \left(\frac{1}{\gamma} \times 2 \times 20^2 \right) m = 400m$$

$$t = 20s \text{ در لحظه } \text{سرعت} = v_1 = a_1 t_1 = (2 \times 20)m/s = 40m/s$$

شتاب کاهش سرعت در مرحله دوم $4m/s^2$ است پس:

$$a_{av2} = \frac{\Delta v}{\Delta t} \Rightarrow -4 = \frac{v_2 - v_1}{\Delta t_2} \Rightarrow -4 = \frac{0 - 40}{\Delta t_2} \Rightarrow \Delta t_2 = 10s$$

$$\Delta x_2 = v_{av2} \cdot \Delta t_2 = \frac{0 + 40}{2} \times 10 = 200 \Rightarrow \Delta x_2 = 200m$$

$$\Delta x = \Delta x_1 + \Delta x_2 = 400 + 200 = 600 \Rightarrow \Delta x = 600m$$

اگر معادله مکان را به صورت $x = \frac{1}{\gamma} a t^2 + v_0 t + x_0$ فرض کنیم، ملاحظه می‌شود که به ازای $t = 0$ ، x برابر $54m$ خواهد شد، پس $x_0 = 54m$ می‌باشد و معادله به صورت $x = \frac{1}{\gamma} a t^2 + v_0 t + 54$ می‌شود. اگر این معادله را به ازای $t = 6s$ و $t = 9s$ برابر با صفر قرار دهیم، خواهیم داشت:

$$t = 6s \Rightarrow \frac{1}{\gamma} a (36) + v_0 (6) + 54 = 0 \Rightarrow 18a + 6v_0 + 54 = 0$$

طرفین را تقسیم بر ۶ می‌کنیم.

$$3a + v_0 + 9 = 0 \quad (I)$$

$$t = 9s \Rightarrow \frac{1}{\gamma} a (81) + v_0 (9) + 54 = 0 \xrightarrow{\text{طرفین تقسیم بر ۹}}$$

$$\frac{9}{\gamma} a + v_0 + 6 = 0 \quad (II)$$

$$(I), (II) \Rightarrow \begin{cases} a = 2m/s^2 \\ v_0 = -15m/s \end{cases}$$

$$v = at + v_0 \Rightarrow v = 2t - 15$$

با توجه به رابطه مستقل از زمان می‌توان نوشت:

$$|v_x| = \sqrt{4\Delta x + 36} \Rightarrow v_x^2 = 4\Delta x + 36 \Rightarrow v_x^2 - 36 = 4\Delta x$$

$$v^2 - v_0^2 = 2a\Delta x \Rightarrow \begin{cases} v_0^2 = 36 \Rightarrow v_0 = \pm 6m/s \\ 4\Delta x = 2a\Delta x \Rightarrow a = 2m/s^2 \end{cases}$$

دو ثانیه اول حرکت، بازه زمانی $t_1 = 0$ و $t_2 = 2s$ است، حال بنا به رابطه $\Delta x = \frac{1}{\gamma} a t^2 + v_0 t$ داریم:

$$\Delta x = \frac{1}{\gamma} a t^2 + v_0 t \xrightarrow[t_2=2m/s]{t=2s} \Delta x_2 = \left(\frac{1}{\gamma} \times 2 \times 2^2 \right) + (6 \times 2) = 16m$$

$$x = \frac{1}{\gamma} a t^2 + v_0 t + x_0 \Rightarrow 20 = \frac{1}{\gamma} a \times 1^2 + v_0 \times 1 + 15 \\ \Rightarrow a + 2v_0 = 10(2)$$

از حل هم‌زمان معادله‌های (۱) و (۲) داریم: $v_0 = 10m/s$, $a = -10m/s^2$

با استفاده از معادله مستقل از زمان در حرکت با شتاب ثابت در مسیری مستقیم، داریم:

$$v^2 - v_0^2 = 2a\Delta x \Rightarrow v^2 - 100 = 2(-10)(-15) \\ \Rightarrow v^2 = 400 \Rightarrow v = \pm 20m/s \Rightarrow v = -20m/s$$

چون شیب خط مماس بر نمودار مکان- زمان در لحظه عبور متحرک از مبدأ مکان منفی است، پس در این لحظه سرعت منفی است.

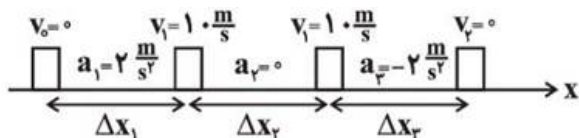
با استفاده از معادلهٔ مستقل از زمان، جابه‌جایی در قسمت اول و سوم حرکت و با استفاده از معادلهٔ حرکت یکنواخت، جابه‌جایی در قسمت دوم حرکت را به‌دست می‌آوریم و سپس جابه‌جایی کل را حساب می‌کنیم.

$$v_1^v - v_o^v = 2a_1\Delta x_1 \Rightarrow 100 - 0 = 2(2)\Delta x_1 \Rightarrow \Delta x_1 = 25m$$

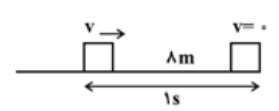
$$\Delta x_2 = v_1 t = 10 \times 3 = 30m$$

$$v_2^v - v_1^v = 2a_2\Delta x_2 \Rightarrow 0 - 100 = 2 \times (-2) \times \Delta x_2 \Rightarrow \Delta x_2 = 25m$$

$$\Delta x_{\text{کل}} = 25 + 30 + 25 = 80m$$

روش اول: سرعت متحرک در ابتدای ثانیهٔ آخر حرکت آن، برابر است با:

$$\Delta x = \frac{v_1 + v_2}{2} \Delta t \Rightarrow 1 = \frac{v + 0}{2} (1) \Rightarrow v = 2m/s$$

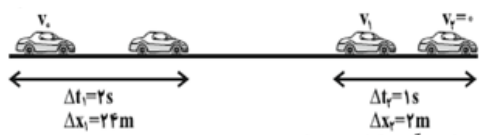
با استفاده از تعریف شتاب در حرکت با شتاب ثابت در مسیری مستقیم، داریم:

$$a = \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{0 - 2}{1} = -2m/s^2 \Rightarrow |a| = 2m/s^2$$

روش دوم:

می‌توان حرکت را برعکس یعنی از حال سکون بررسی کرد و فرض کرد که این متحرک در اولین ثانیهٔ حرکت خود مسافت $1m$ را طی کرده است.

$$\Delta x = \frac{1}{2}at^2 + v_o t \Rightarrow 1 = \frac{1}{2}a(1)^2 + 0 \Rightarrow |a| = 2m/s^2$$

اگر در ابتدای 10 s سرعت متحرک را $v_1 = v$ در نظر بگیریم، در پایان 10 s سرعت آن $v_2 = \frac{v}{2}$ می‌شود؛ بنابراین، ابتدا با استفاده از رابطه شتاب، v را حساب می‌کنیم و سپس با استفاده از رابطه مستقل از شتاب، جابه‌جایی متحرک را به دست می‌آوریم. اگر فرض کنیم متحرک در جهت مثبت محور x حرکت می‌کند، باتوجه به اینکه سرعت آن کاهش یافته است، شتاب منفی است و بنابراین داریم:

$$a = \frac{\Delta v}{\Delta t} \xrightarrow{a = -0.6\text{ m/s}^2, \Delta t = 10\text{ s}} -0.6 = \frac{\frac{v}{2} - v}{10} \Rightarrow -0.6 = -\frac{v}{20} \Rightarrow v = 12\text{ m/s}$$

$$\Delta x = \frac{v_1 + v_2}{2} \Delta t \xrightarrow{v_1 = v = 12\text{ m/s}, v_2 = \frac{v}{2} = 6\text{ m/s}, \Delta t = 10\text{ s}} \Delta x = \frac{12 + 6}{2} \times 10 \Rightarrow \Delta x = 90\text{ m}$$

در حرکت با شتاب ثابت در مسیری مستقیم، جابه‌جایی‌های متحرک در بازه‌های زمانی متوالی و یکسان T ، تشکیل یک دنباله حسابی با قدر نسبت aT^2 می‌دهند، بنابراین داریم:

$$d = aT^2 \xrightarrow{T=2\text{ s}, d=-1\text{ m}} -1 = a \times 2^2 \Rightarrow a = -\frac{1}{4}\text{ m/s}^2$$

از طرف دیگر، با استفاده از معادله مستقل از زمان در حرکت با شتاب ثابت در مسیری مستقیم، می‌توان نوشت:

$$v^2 - v_0^2 = 2a\Delta x \xrightarrow{v=0} v_0^2 = -2a\Delta x$$

$$\xrightarrow{a = -\frac{1}{4}\text{ m/s}^2, \Delta x = 45\text{ m}} v_0^2 = -2 \times \left(-\frac{1}{4}\right) \times 45 = 22.5 \Rightarrow |v_0| = 15\text{ m/s}$$

نمودار نسبت به خط $t = ۵s$ تقارن دارد پس در نمودار صفحه بعد لحظه t' برابر با $۶s$ است. یعنی $v_۰ = ۰$. برای محاسبه v_1 (سرعت متحرک در لحظه $t = ۱s$)، با توجه به اینکه شتاب ثابت است، شیب نمودار را در فاصله زمانی $t = ۰$ تا $t = ۶s$ به دست می‌آوریم.

$$a_{av} = \frac{۰ - (-۲۴)}{۶ - ۰} = ۴m/s^۲$$

$$a_{av} = \frac{۰ - v_1}{۶ - ۱} = ۴m/s^۲ \Rightarrow v_1 = -۱۸m/s$$

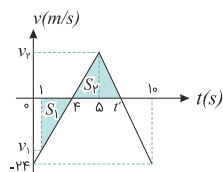
$$a_{av} = \frac{v_۲ - ۰}{۵ - ۴} \xrightarrow{a=۴m/s^۲} v_۲ = ۴m/s$$

جابه‌جایی متحرک در بازه زمانی $t = ۱s$ تا $t' = ۶s$ برابر مساحت محصور نمودار سرعت - زمان بین این دو لحظه است.

$$\Delta x = S_۲ - S_1 = \frac{۴ \times (۶ - ۴)}{۲} - \frac{(۰ - (-۱۸)) \times (۴ - ۱)}{۲}$$

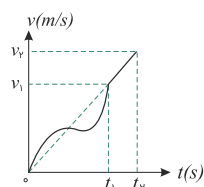
$$\Rightarrow \Delta x = ۴ - ۲۷ = -۲۱m$$

سرعت متوسط، برابر با جابه‌جایی متحرک در واحد زمان است.

$$v_{av} = \frac{\Delta x}{\Delta t} \Rightarrow v_{av} = \frac{-۲۱}{۶ - ۱} = -۴/۲ m/s$$

سرعت متوسط در یک بازه زمانی که سرعت متحرک ثابت نیست همواره بین کمترین مقدار سرعت v_{min} و بیشترین مقدار سرعت v_{max} در آن بازه است. $v_{min} < v_{av} < v_{max}$ بنابراین:

$$\left. \begin{array}{l} ۰ < v_{av}(۰-t_1) < v_1 \\ v_1 < v_{av}(t_1-t_2) < v_2 \end{array} \right\} \Rightarrow \frac{v_{av}(۰-t_1)}{v_{av}(t_1-t_2)} < 1$$

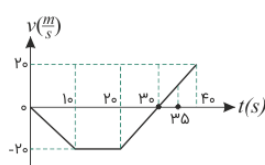
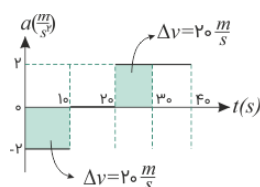
با استخراج معلومات از روی نمودار سرعت- زمان داده‌شده، مسیر حرکت آن‌ها را مشخص کرده و با نوشتن معادله حرکت هر یک نسبت به یک مبدأ مکان اختیاری (عموماً نقطه شروع حرکت یکی از آن‌ها) مسئله را حل می‌کنیم (مثلاً در لحظه رسیدن دو متحرک به هم، مکان آن‌ها را مساوی قرار می‌دهیم و ...). دقت کنید که در این حالت علامت بردارهای همسو با محور را مثبت و غیرهمسو با آن را منفی در نظر می‌گیریم. در اینجا باتوجه به نمودار سرعت- زمان داده‌شده به راحتی می‌توان دریافت که، متحرک B با سرعت ثابت $v = ۵ m/s$ در جهت محور حرکت کرده و متحرک A از حال سکون با شتاب ثابت $\frac{۱}{۲} m/s^۲ = \frac{۵}{۱۰} = \frac{\text{ضلع مقابل}}{\text{ضلع مجاور}} = \text{شیب خط } a$ ، در همان جهت محور شروع به حرکت کرده است، یعنی (در اینجا فرض می‌کنیم که $(x_۰)_A = (x_۰)_B = ۰$ است).

$$A: x_A = \frac{1}{۲}at^۲ + v_۰t + (x_۰)_A \xrightarrow{(x_۰)_A=۰, v_{۰A}=۰} x_A = \frac{1}{۲} \times \frac{1}{۲} \times t^۲ + ۰ + ۰ \Rightarrow x_A = \frac{1}{۴}t^۲$$

$$B: x_B = v_Bt + (x_۰)_B \xrightarrow{(x_۰)_B=۰, v_B=۵m/s} x_B = ۵t + ۰ \Rightarrow x_B = ۵t$$

در لحظه به هم رسیدن دو متحرک، $x_A = x_B$ است:

$$x_A = x_B \xrightarrow{x_B=۵t} \frac{1}{۴}t^۲ = ۵t \Rightarrow t = ۲۰s$$

ابتدا معادله‌های سرعت دو متحرک را می‌نویسیم و سپس باهم مساوی قرار می‌دهیم تا زمانی را که سرعت آن‌ها یکی می‌شود، به دست آوریم. داریم:

$$a_A = \frac{v_A - (v_0)_A}{t_A} = \frac{0 - (-3)}{1} = 3 \Rightarrow v_A = 3t - 3$$

$$a_B = \frac{v_B - (v_0)_B}{t_B} = \frac{0 - 3}{1/5} = -15 \Rightarrow v_B = -15t + 3$$

$$v_A = v_B \Rightarrow 3t - 3 = -15t + 3 \Rightarrow 18t = 6 \Rightarrow t = \frac{1}{3} \text{ s} \quad (1)$$

حال معادله‌های مکان دو متحرک را می‌نویسیم و باهم مساوی قرار می‌دهیم تا زمانی را که مکان‌هایشان یکسان می‌شود به دست آوریم. داریم:

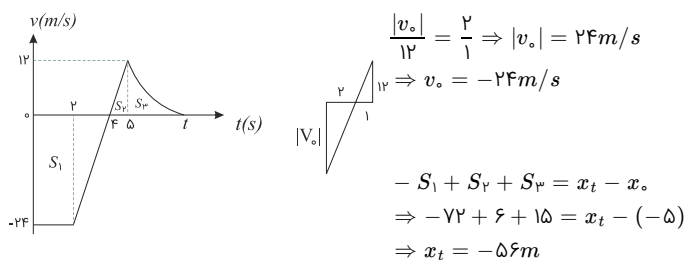
$$x_A = x_B \Rightarrow \frac{1}{2}a_A t^2 + (v_0)_A t + (x_0)_A = \frac{1}{2}a_B t^2 + (v_0)_B t + (x_0)_B$$

$$\Rightarrow \frac{1}{2}(3)t^2 - 3t + 0 = \frac{1}{2}(-15)t^2 + 3t + 0 \Rightarrow 5t^2 - 12t = 0$$

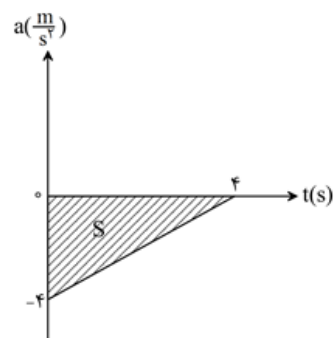
$$\Rightarrow t(5t - 12) = 0 \Rightarrow t = 0, t = \frac{12}{5} \text{ s} \quad (2)$$

$$\xrightarrow{(1), (2)} \frac{\frac{1}{3}}{\frac{12}{5}} = 0/5$$

مساحت محصور بین نمودار سرعت - زمان با محور زمان در هر بازه زمانی مشخص، اندازه تغییر مکان متحرک (جابه‌جایی) در آن بازه زمانی را نشان می‌دهد. ابتدا به کمک تشابه مثلث‌ها، سرعت اولیه متحرک را به دست می‌آوریم:

حال برای محاسبه مکان متحرک در لحظه t داریم:

روش اول: می‌توان فرض کرد متحرک از حال سکون با شتاب مثبت $۳m/s^۲$ شروع به حرکت می‌کند. در این حالت جابه‌جایی در ۲ ثانیهٔ اول حرکت را به دست می‌آوریم که با مسافت طی‌شده برابر است.

$$\Delta x = \frac{1}{۲}at^۲ + v_0 t \xrightarrow[t=۲s]{v_0=0, a=۳m/s^۲} \Delta x = \frac{1}{۲} \times ۳ \times ۴ + 0 \\ \Rightarrow \Delta x = ۶m$$

روش دوم: روش معمولی حل این سؤال به‌صورت زیر است:

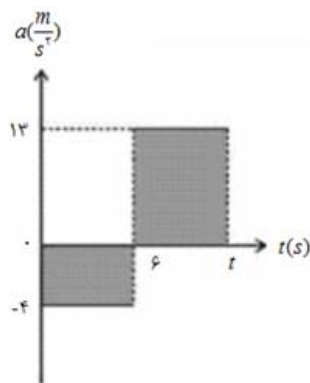
$$v = at + v_0 \Rightarrow 0 = -۳t + ۳0 \Rightarrow t = ۱0s$$

۲ ثانیهٔ آخر حرکت، بازهٔ زمانی $t_1 = ۸s$ تا $t_۲ = ۱0s$ است. داریم:

$$\Delta x = -\frac{۳}{۲}t^۲ + ۳0t \\ \Rightarrow \begin{cases} \xrightarrow{t_1=۸s} \Delta x_1 = -\frac{۳}{۲} \times ۶۴ + ۳0 \times ۸ = ۱۴۴m \\ \xrightarrow{t_۲=۱0s} \Delta x_۲ = -\frac{۳}{۲} \times ۱00 + ۳0 \times ۱0 = ۱۵0m \end{cases}$$

$$d = \Delta x_۲ - \Delta x_1 \Rightarrow d = ۱۵0 - ۱۴۴ \Rightarrow d = ۶m$$

همان‌طور که می‌دانیم شیب خط مماس بر نمودار مکان- زمان در حرکت یک‌بعدی، سرعت لحظه‌ای جسم را به ما می‌دهد. در قسمت اول نمودار $x - t$ ، شیب منحنی رو به افزایش است، لذا سرعت مثبت و در حال افزایش است. در قسمت دوم شیب نمودار ثابت است، پس سرعت هم، مثبت و ثابت است. در قسمت سوم، شیب نمودار $x - t$ مثبت ولی در حال کاهش است، لذا سرعت مثبت و در حال کاهش است. با این توضیحات گزینهٔ "۴" پاسخ صحیح است.

نمودار مکان- زمان متحرک A به‌صورت خط راست با شیب غیر صفر است. بنابراین سرعت آن ثابت است و می‌توان نوشت:

$$v_A = \frac{\Delta x_A}{\Delta t} = \frac{۱0 - ۴0}{۴\sqrt{۲} - 0} \Rightarrow v_A = ۵\sqrt{۲}m/s$$

نمودار مکان- زمان متحرک B به‌صورت یک سهمی است. با توجه به اینکه متحرک B از مبدأ مکان شروع به حرکت کرده است ($x_{0B} = 0$) و در مبدأ زمان نمودار مکان- زمان بر محور زمان مماس است ($v_{0B} = 0$)، می‌توان نوشت:

$$x_B = \frac{1}{۲}a_B t^۲ + v_{0B} t + x_{0B} \xrightarrow[v_{0B}=0]{x_{0B}=0} x_B = \frac{1}{۲}a_B t^۲ \\ \xrightarrow[t=۴\sqrt{۲}s]{x_B=۱0m} ۱0 = \frac{1}{۲}a_B \times ۳۲ \Rightarrow a_B = ۵ m/s^۲$$

بنابراین معادلهٔ سرعت- زمان متحرک B برابر است با:

$$v_B = a_B t + v_{0B} \xrightarrow[a_B=5m/s^۲]{v_B=v_A=5\sqrt{۲}m/s} 5\sqrt{۲} = 5t + 0 \Rightarrow t = \sqrt{۲}s$$

چون متحرک از حال سکون شروع به حرکت کرده است، در دو ثانیه اول حرکت، اندازه سرعتش به اندازه سطح زیر نمودار در این مدت ($|\Delta v|$) افزایش یافته است. برای تغییر جهت باید مجدداً سرعتش صفر شود، یعنی دو ثانیه بعد، به عبارتی در لحظه $t = ۴ s$ متوقف شده و تغییر جهت می‌دهد. لذا در ۳ ثانیه اول تغییر جهت نمی‌دهد.

سرعت متوسط هیچ اطلاعاتی راجع به مکان متحرک در هر لحظه نمی‌دهد و فقط به جابه‌جایی بین مکان اولیه و مکان نهایی و زمان طی این فاصله بستگی دارد.

$$v_{av} = \frac{\Delta x}{\Delta t} \Rightarrow \Delta x = \frac{v_{av} \Delta t}{1} \Rightarrow \Delta x = ۴۰ s$$

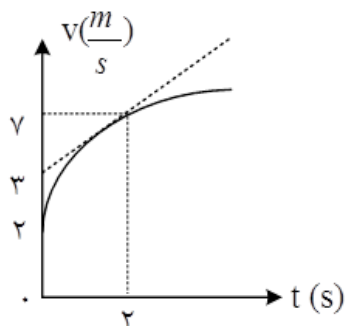
تنها چیزی که راجع به این حرکت با قطعیت می‌توان بیان کرد این است که متحرک فاصله بین این دو نقطه را در مدت $۴۰ s$ پیموده است و این را که در لحظه $t = ۲۵ s$ در کدام نقطه قرار دارد با قطعیت نمی‌توان گفت و بنابراین گزینه "۴" پاسخ صحیح است.

با توجه به نمودار داده‌شده، دو متحرک در لحظه $t = ۶ s$ به هم رسیده‌اند، پس دارای مکان یکسان هستند. از طرفی متحرک A دارای حرکت شتاب دار با شتاب ثابت در مسیری مستقیم و متحرک B دارای حرکت با سرعت ثابت است. بنابراین می‌توان نوشت:

$$\begin{aligned} \xrightarrow{t=۶s} x_A &= x_B \Rightarrow \frac{1}{2} a_A t^2 + v_{0A} t + x_{0A} = v_B t + x_{0B} \\ \Rightarrow \frac{1}{2} \times a_A \times (۶)^2 + 0 + (-۳۴) &= -۱۰ \times (۶) + ۸۰ \Rightarrow ۱۸ a_A = ۵۴ \Rightarrow a_A = ۳ m/s^2 \end{aligned}$$

نکته: به علامت سرعت متحرک B دقت کنید.

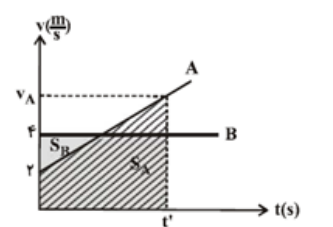
در مدت زمانی که نمودار سرعت- زمان از محور زمان دور می‌شود حرکت متحرک تندشونده و در تمام مدتی که $v < 0$ است، متحرک در خلاف جهت محور x حرکت کرده است، بنابراین متحرک در بازه‌های زمانی ۰ تا ۱۸ و ۳۸ تا ۵۸ دارای حرکت تندشونده و در بازه‌ی زمانی ۱۸ تا ۳۸ و ۵۸ تا ۷۸ در خلاف جهت محور x حرکت می‌کند.

$$v_{av_A} = v_{av_B} \Rightarrow \frac{v_A + v_{0A}}{2} = \frac{v_B + v_{0B}}{2} \Rightarrow ۱۰ + 0 = v_B + (-۵) \Rightarrow v_B = ۱۵ m/s$$

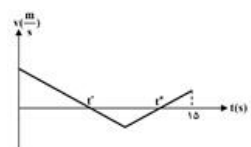
چون دو متحرک هم‌زمان و از یک نقطه شروع به حرکت می‌کنند، در لحظه‌ای که دو متحرک به هم می‌رسند، جابه‌جایی آن‌ها برابر می‌شود. از طرفی می‌دانیم سطح محصور بین نمودار سرعت- زمان با محور زمان برابر با جابه‌جایی متحرک است. بنابراین اگر فرض کنیم دو متحرک در لحظه t' به هم می‌رسند، می‌توان نوشت:

$$\begin{aligned} S_B &= S_A \Rightarrow ۴ \times t' = t' \times \left(\frac{۲ + v_A}{2} \right) \\ \Rightarrow v_A + ۲ &= ۸ \Rightarrow v_A = ۶ m/s \end{aligned}$$

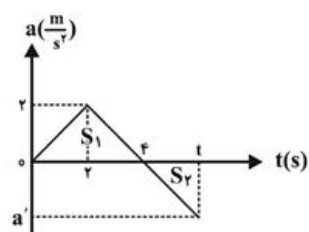
گزینه ۳

۷۴

گزینه ۳

۷۵

$$\longrightarrow \Delta v = \frac{1}{3} \times 4 \Rightarrow \Delta v = 4 \text{ m/s}$$

$$\Rightarrow v - v_o = 4 \xrightarrow{v_o = 2/5 \text{ m/s}} v = 4 + 2/5 \Rightarrow v = 4.4 \text{ m/s}$$

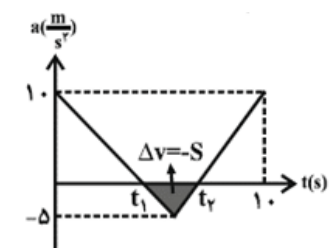
گزینه ۳

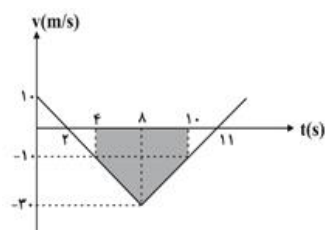
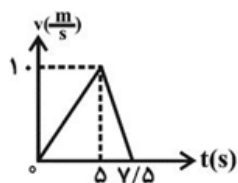
۷۶

همان‌طور که می‌دانیم، شتاب، شیب خط مماس بر نمودار سرعت- زمان است و بیشترین اندازه شیب خط مماس بر این نمودار در لحظه $t = 5 \text{ ms}$ است.

گزینه ۱

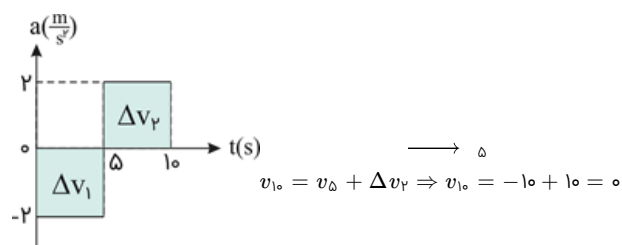
۷۷

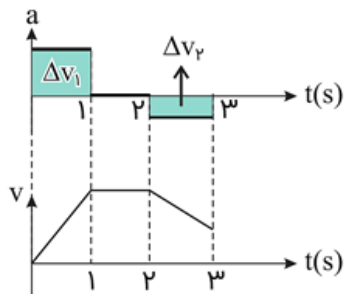
می‌دانیم سطح زیر نمودار $a - t$ با محور زمان، برابر تغییرات سرعت متحرک است؛ بنابراین می‌توان نوشت:

$$\Delta v = S \Rightarrow v_f - v_o = S \Rightarrow -1 - v_o = \left(\frac{f + f}{2} \right) \times 2 = 10 \Rightarrow v_o = -11 \text{ m/s}$$

$$10 \text{ s} \quad \Delta \text{ s} \quad \Delta \text{ s}$$

$$\begin{aligned} \Delta x &= \frac{v_o + v_{\Delta}}{2} \times \Delta t_1 + \frac{v_{\Delta} + v_{10}}{2} \times \Delta t_2 \\ \Rightarrow \Delta x &= \frac{0 - 10}{2} \times (\Delta - 0) + \frac{-10 + 0}{2} \times (10 - \Delta) \Rightarrow \Delta x = -50 \text{ m} \\ v_{av} &= \frac{\Delta x}{\Delta t} = \frac{-50}{10 - 0} \Rightarrow v_{av} = -5 \text{ m/s} \end{aligned}$$

$$\longrightarrow v_F = -F \, m/s$$

$$v = 0 \Rightarrow -\gamma t + F = 0 \Rightarrow t = \gamma s$$

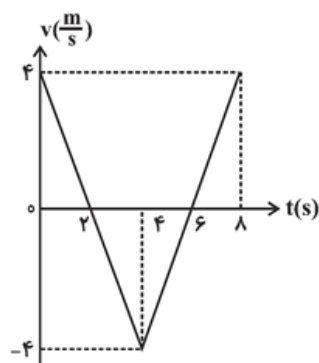
$$F s < t < \lambda s : v = \gamma(t - F) - F \xrightarrow{t=\lambda s} v_\lambda = F \, m/s$$

$$v = 0 \Rightarrow \gamma(t - F) - F = 0 \Rightarrow t = \epsilon s$$

$$W = \Delta K \Rightarrow W = \frac{1}{\gamma} m v_\gamma^2 - \frac{1}{\gamma} m v_1^2$$

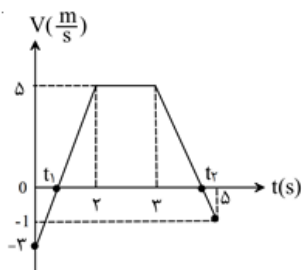
$$\Delta K$$

$$\begin{cases} \gamma s < t < \lambda s \xrightarrow[v_\gamma = 0]{v_\Delta = -\gamma \, m/s} W = \frac{1}{\gamma} \times 1 \times (-\gamma)^2 - 0 = +\gamma J \\ 1 s < t < \lambda s \xrightarrow[v_1 = \gamma \, m/s]{v_\Delta = -\gamma \, m/s} W = \frac{1}{\gamma} \times 1 \times (-\gamma)^2 - \frac{1}{\gamma} \times 1 \times (\gamma)^2 = 0 \\ \gamma s < t < F s \xrightarrow[v_\gamma = 0]{v_F = -F \, m/s} W = \frac{1}{\gamma} \times 1 \times (-F)^2 - 0 = \lambda J \\ \gamma s < t < \gamma s \xrightarrow[v_F = -\gamma \, m/s]{v_\gamma = \gamma \, m/s} W = \frac{1}{\gamma} \times 1 \times (\gamma)^2 - \frac{1}{\gamma} \times 1 \times (-\gamma)^2 = 0 \end{cases}$$

می‌دانیم که سطح زیر نمودار شتاب- زمان، تغییرات سرعت را نشان می‌دهد. به کمک سرعت اولیه و تغییرات آن، نمودار سرعت- زمان را رسم می‌کنیم.

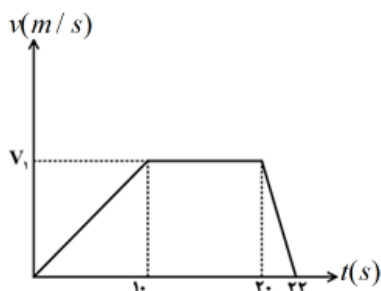
با توجه به نمودار، در دو لحظه t_1 و t_2 چون اندازه سرعت صفر شده است و علامت آن عوض می‌شود، متحرک تغییر جهت داده است.

گزینه ۲

۸۵

محاسبه مدت زمان ترمز:

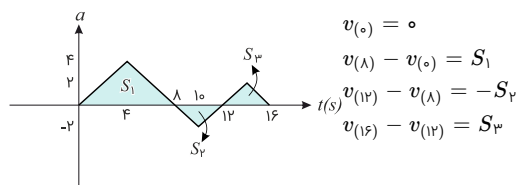
$$\left. \begin{aligned} v_1 &= 10a + 0 = 10a \\ 0 &= \Delta t \times (-5a) + v_1 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \Delta t = \frac{-v_1}{-5a} = \frac{10a}{5a} = 2s$$

$$S = \Delta x \Rightarrow 320 = \frac{22 + 10}{2} \times v_1 \Rightarrow v_1 = 20 \text{ m/s} \Rightarrow 10a = 20 \Rightarrow a = 2 \text{ m/s}^2$$

گزینه ۴

۸۶

تا وقتی جهت حرکت عوض نشود با گذشت زمان فاصله متحرک از نقطه شروع زیاد می‌شود. جهت حرکت متناظر علامت سرعت است. مساحت زیر نمودار شتاب-زمان برابر Δv است.

$$\begin{aligned} v_{(0)} &= 0 \\ v_{(4)} - v_{(0)} &= S_1 \\ v_{(12)} - v_{(4)} &= -S_2 \\ v_{(16)} - v_{(12)} &= S_3 \end{aligned}$$

از $t = 16s$ به بعد سرعت ثابت است. با توجه به اینکه $S_1 > S_2$ و $S_2 = S_3$ ، می‌توان گفت علامت سرعت هیچ‌گاه عوض نمی‌شود، پس با گذشت زمان، فاصله متحرک از نقطه شروع حرکت پیوسته زیاد می‌شود؛ یعنی در $t = 16s$ فاصله متحرک از نقطه شروع بیشتر از سایر گزینه‌ها است.

گزینه ۴

۸۷

این حرکت از دو قسمت شتاب‌دار با شتاب ثابت و یک قسمت بدون شتاب (یکنواخت) تشکیل شده است.

$$\Delta v = a \Delta t \Rightarrow \begin{cases} v_{(3)} - v_{(0)} = 2 \times 3 \Rightarrow v_{(3)} = 6 \text{ m/s} \\ v_{(7)} - v_{(3)} = -1 \times 4 \Rightarrow v_{(7)} = 2 \text{ m/s} \end{cases}$$

بین لحظات $t = 7s$ تا $t = 10s$ شتاب صفر است، لذا:

$$v_{(10)} = v_{(7)} = 2 \text{ m/s}$$

در حرکت با شتاب ثابت $\Delta x = \frac{v_1 + v_2}{2} \Delta t$ و در حرکت یکنواخت $\Delta x = v \Delta t$ است.

$$\Delta x = \frac{6 + 0}{2} \times 3 + \frac{6 + 2}{2} \times 4 + 2 \times 3 = 9 + 16 + 6 = 31 \text{ m}$$

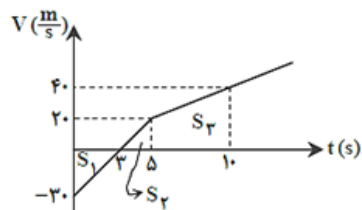
$$v_{av} = \frac{\Delta x}{\Delta t} = \frac{31}{10} \Rightarrow v_{av} = 3.1 \text{ m/s}$$

$$v(o) = v_o, \quad v(\lambda) = v_o + \gamma \times \lambda = v_o + 16, \quad v_{(10)} = v_{(\lambda)} - \mathbf{F} \times \gamma = v_{(\lambda)} - \lambda = v_o + \lambda$$

$$\Delta x = \frac{v(o) + v(\lambda)}{\gamma} \times \lambda + \frac{v(\lambda) + v_{(10)}}{\gamma} \times \gamma = (v_o + v_o + 16) \times \mathbf{F} + (v_o + 16 + v_o + \lambda)$$

$$\Delta x = 10v_o + 11\lambda$$

$$v_{av} = \frac{\Delta x}{\Delta t} = \frac{10v_o + 11\lambda}{10} = v_o + \lambda/10 = 16 \Rightarrow v_o = 5/2 \text{ m/s}$$

در حرکت بر خط راست، تغییر جهت حرکت یعنی تغییر علامت سرعت.
در تمام مدت ۰ تا ۴ s سرعت، مثبت است.

$$0 < t < 4 \text{ s} : \quad a = 5 \text{ m/s}^2 \Rightarrow v = at + v_o = 5t + 4$$

$$v(4) = 5 \times 4 + 4 = 24 \text{ m/s}$$

$$4 \text{ s} < t < 10 \text{ s} : a = -6 \text{ m/s}^2 \Rightarrow \Delta v = a \Delta t = -6 \Delta t \Rightarrow 0 - 24 = -6 \Delta t \Rightarrow \Delta t = 4 \text{ s}$$

یعنی در $t = 8 \text{ s}$ سرعت صفر و سپس منفی می‌شود. از $t = 8 \text{ s}$ تا $t = 10 \text{ s}$ سرعت منفی‌تر هم می‌شود و از $t = 10 \text{ s}$ به بعد، سرعت در یک مقدار منفی ($v = -12 \text{ m/s}$) ثابت می‌ماند.

اینکه دو متحرک A و B به هم برسند یعنی $x_A = x_B$ ؛ ضمناً مساحت ناحیه محصور بین منحنی سرعت- زمان و محور زمان برابر جابه‌جایی است.

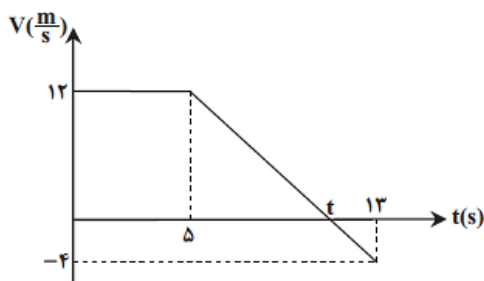
$$x_A = S_A + 100, \quad x_B = -S_B + 600$$

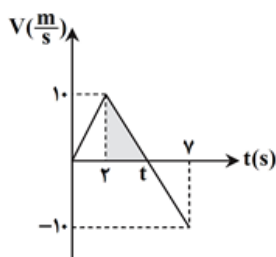
در ۱۰ ثانیه نخست نمی‌توانند به هم برسند (چرا؟) پس زمان به هم رسیدن آن‌ها بعد از $t = 10 \text{ s}$ است.

$$S_A = \frac{15 + 5}{2} \times 10 + (t - 10) \times 5 = 5t + 50$$

$$S_B = 10t$$

$$x_A = x_B \Rightarrow 5t + 50 + 100 = -10t + 600 \Rightarrow 15t = 450 \Rightarrow t = 30 \text{ s} \Rightarrow x_A = x_B = 5 \times 30 + 150 = 300 \text{ m}$$

حرکت A یکنواخت است.

$$x = v \cdot t + x_0 \Rightarrow x = 10t + 100$$

حرکت B یک حرکت با شتاب ثابت است.

$$x = \frac{1}{2}at^2 + v_0t + x_0$$

$$v = at + v_0 \Rightarrow 10 = 5a + 0 \Rightarrow a = 2 \text{ m/s}^2$$

$$x_B = \frac{1}{2} \times 2t^2 + 25 = t^2 + 25$$

وقتی دو متحرک به هم می‌رسند، $x_A = x_B$ می‌شود.

$$x_A = x_B \Rightarrow t^2 + 25 = 10t + 100$$

$$\Rightarrow t^2 - 10t - 75 = 0 \Rightarrow t = \frac{10 \pm \sqrt{100 - 4(-75)}}{2} = 15 \pm 10 = 15, -5 \Rightarrow t = 15 \text{ s}$$

با فرض مکان اولیه اتومبیل A به عنوان مبدأ مکان، معادله حرکت هر اتومبیل را نوشته و مکان آن‌ها را در لحظه $t = 2 \text{ s}$ حساب کرده و در نهایت فاصله آن‌ها را به دست می‌آوریم. دقت کنید حرکت اتومبیل A تندشونده و بنابراین $a_A = 5 \text{ m/s}^2$ و حرکت اتومبیل B کندشونده و بنابراین $a_B = -5 \text{ m/s}^2$ است.

$$x_A = \frac{1}{2}a_A t^2 + (v_0)_A t + (x_0)_A \Rightarrow x_A = \frac{1}{2} \times 5t^2 + 6t + 0$$

$$\Rightarrow x_A = 5/2 t^2 + 6t \xrightarrow{t=2s} x_A = 5/2 \times 2^2 + 6 \times 2 \Rightarrow x_A = 22 \text{ m}$$

$$x_B = \frac{1}{2}a_B t^2 + (v_0)_B t + (x_0)_B \Rightarrow x_B = \frac{1}{2} \times (-5)t^2 + 4t + 100$$

$$\Rightarrow x_B = -5/2 t^2 + 4t + 100 \xrightarrow{t=2s} x_B = 98 \text{ m}$$

$$|x_B - x_A| = |98 - 22| = 76 \text{ m}$$

متحرک A ، ۶ ثانیه پس از شروع حرکتش و متحرک B ، دو ثانیه پس از شروع حرکتش به یک مکان رسیده‌اند.

$$x_A = x_B \Rightarrow \frac{1}{2}a_A t_A^2 + v_{0A} t_A + x_{0A} = v_{0B} t_B + x_{0B}$$

$$\xrightarrow[v_{0A}=0, t_A=6s]{v_{0B}=0, t_B=2s, x_{0A}=x_{0B}=0} \frac{1}{2}a_A (6)^2 = v_B (2) \Rightarrow a_A = \frac{v_B}{9}$$

برای محاسبه زمان یکسان شدن سرعت‌ها داریم:

$$v_A = v_B \Rightarrow a_A t_A + v_{0A} = v_B$$

$$\Rightarrow \frac{v_B}{9} \times t_A = v_B \Rightarrow t_A = 9 \text{ s}$$

سرعت متحرک A ، ۹ ثانیه پس از شروع حرکت با سرعت متحرک B برابر می‌شود، ولی متحرک B ، ۴ ثانیه دیرتر شروع به حرکت کرده است. بنابراین:

$$t_B = 9 - 4 = 5 \text{ s}$$

چون نمودار سرعت- زمان دو متحرک خط راستی با شیب غیر صفر است، بنابراین دو متحرک با شتاب ثابت بر روی مسیر مستقیم حرکت می‌کنند. ابتدا لحظه‌ای که سرعت دو متحرک برابر می‌شود (t_1) را به دست می‌آوریم و با استفاده از آن شتاب متحرک B را حساب می‌کنیم:

$$v_A = a_A t_1 + v_{oA} \Rightarrow 30 = 1 \times t_1 + 15 \Rightarrow t_1 = 15 \text{ s}$$

$$v_B = a_B t_1 \Rightarrow 30 = a_B \times 15 \Rightarrow a_B = 2 \text{ m/s}^2$$

اکنون مکان دو متحرک را مساوی هم قرار می‌دهیم و لحظه‌ای که دو متحرک به هم می‌رسند را حساب می‌کنیم:

$$\Delta x_A = \Delta x_B \Rightarrow \frac{1}{2} a_A t^2 + v_{oA} t = \frac{1}{2} a_B t^2 + v_{oB} t$$

$$\Rightarrow \frac{1}{2} \times 1 \times t^2 + 15t = \frac{1}{2} \times 2 \times t^2 + 0$$

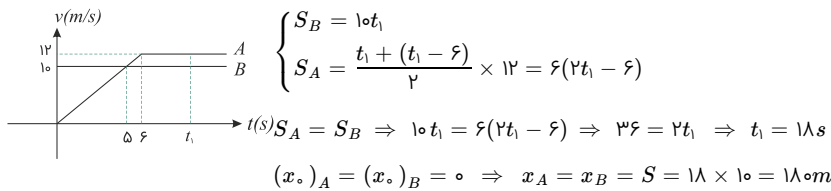
$$\Rightarrow t^2 - 30t = 0 \Rightarrow t(t - 30) = 0 \Rightarrow t = 30 \text{ s}$$

در لحظه $t = 30 \text{ s}$ دو متحرک به هم می‌رسند، بنابراین مکان آن‌ها برابر است با:

$$x_B = t^2 \Rightarrow x_B = 30^2 = 900 \text{ m}$$

شیب قسمت اول نمودار A برابر ۲ است ($\frac{10}{5} = 2$)، لذا در لحظه $t = 6 \text{ s}$ سرعت آن 12 m/s خواهد شد.

به هم رسیدن دو متحرک یعنی $x_A = x_B$ و در اینجا که هر دو از یک مکان شروع کرده‌اند، می‌توان گفت: $\Delta x_A = \Delta x_B$. ضمناً می‌دانیم که Δx برابر مساحت زیر نمودار $v - t$ است.

$$x = \frac{1}{2} a t^2 + v_o t + x_o \Rightarrow \begin{cases} x_A = \frac{1}{2} \times 2 t^2 = t^2 \\ x_B = \frac{1}{2} \times 2 (t - 3)^2 + 15(t - 3) = (t - 3)^2 + 15(t - 3) = t^2 + 9t - 36 \end{cases}$$

$$\text{فاصله دو متحرک} : |x_A - x_B| = |9t - 36|$$

از $t = 0$ تا $t = 4 \text{ s}$ فاصله دو متحرک کم می‌شود و سپس فاصله آن‌ها زیاد می‌شود.

اگر زمان رسیدن اتومبیل‌ها به هم را t_1 بنامیم:

$$\left. \begin{aligned} AM &= v \times t_1 \\ BM &= 2v \times t_1 \end{aligned} \right\} \Rightarrow AM = \frac{1}{2} BM$$

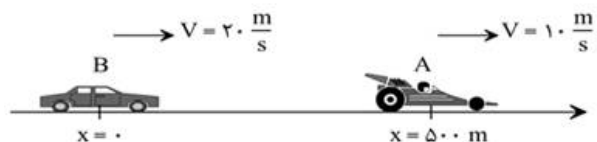
اگر زمان حرکت اتومبیل (۲) از M تا A را t_2 بنامیم:

$$MA = 2v \times t_2 \Rightarrow t_2 = \frac{MA}{2v}$$

اگر زمان حرکت اتومبیل (۱) از M تا B را t_3 بنامیم:

$$MB = v \times t_3 \Rightarrow t_3 = \frac{MB}{v} = \frac{2AM}{v} = 2t_2$$

لحظه $t = ۰$ زمانی است که وضعیت زیر برقرار است.

۱۵ ثانیه طول می‌کشد تا سرعت A به ۴۰ m/s برسد $(v = at + v_0 \Rightarrow ۴۰ = ۲t + ۱۰ \Rightarrow t = ۱۵\text{ s})$.

$$x = \frac{1}{2}at^2 + v_0t + x_0 \Rightarrow x_A = t^2 + ۱۰t + ۵۰۰$$

تا زمانی که سرعت B بیشتر است فاصله دو اتومبیل کم می‌شود و از زمانی که سرعت A بیشتر شود، فاصله آن‌ها دوباره زیاد می‌شود؛ پس کمترین فاصله آن‌ها در زمانی است که سرعت‌ها برابر شود.

$$v_A = ۲۰\text{ m/s} \Rightarrow ۲t + ۱۰ = ۲۰ \Rightarrow t = ۵\text{ s} \Rightarrow \begin{cases} x_B = ۲۰ \times ۵ = ۱۰۰\text{ m} \\ x_A = ۲۵ + ۵۰ + ۵۰۰ = ۵۷۵\text{ m} \end{cases}$$

$$\Rightarrow x_A - x_B = ۴۷۵\text{ m}$$